

Una fita històrica

La visita de l'Orfeó Vigatà a Eivissa el 1928

per Joan Antoni Torres Planells

Fa 72 anys, l'Eivissa de 1928 va viure uns emocionants esdeveniments que pocs recorden, però que ens portaren a retrobar-nos amb la nostra història i que aconseguiren portar a Eivissa la primera coral que ha actuat a la nostra ciutat, anys abans que fos creat l'Orfeó Eivissenc per Joan Gamisans.

El bisbat d'Eivissa i Formentera havia estat suprimit per un nou concordat de 1851, quan era bisbe d'Eivissa Basilio Antonio Carrasco Hernando. Aquest bisbe, segons ens relata Joan Mari

Cardona al seu llibre *Santa Maria d'Eivissa*, havia deixat el govern de la diòcesi a mans dels vicaris capitulars poc abans de morir-se.

En temps del vicari general Vicent Serra Orvay, després de 75 anys d'insistents peticions per al restabliment de la diòcesi, el 1927 és nomenat administrador apostòlic un bisbe: el pare Salvi Huix Miralpeix, de l'orde de Sant Felip Neri i natural de Vic. El Pare Huix fou ordenat bisbe a la catedral de Vic el 15 d'abril de

1928. A l'ordenació assistí amb gran alegria una comissió d'Eivissa en la qual eren presents, de la part religiosa, el vicari Serra Orvay i el canonge Antoni Cardona Riera, entre altres; i de la part civil, l'alcalde d'Eivissa Eugeni Bonet i els regidors Antoni Riera i Domingo Viñets.

A la cerimònia religiosa a la catedral de Vic, on actuà l'Orfeó Vigatà, s'establiren els primers contactes per portar aqueixa massa coral a Eivissa, una vegada que el bisbe Huix hagués pres

Arribada de l'Orfeó Vigatà el 6 d'agost de 1928 al port d'Eivissa. (Foto: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.)

posseïó de la Diòcesi d'Eivissa i Formentera.

A principi del mes de juliol de 1928, la comissió organitzadora dels actes per a les festes d'agost es reuneix a l'Ajuntament, i es tracta la possibilitat de fer venir a Eivissa l'Orfeó Vigatà durant les festes per actuar a la catedral i donar algun altre concert. Les dates que s'estudien són les de Santa Maria.

Les notícies de l'època comenten que l'Orfeó Vigatà, fundat el 1902, és un dels millors de Catalunya, que canta les millors composicions catalanes i que està format per 47 joves, 40 senyoretes i 13 al·lots, dirigits pel sacerdot i mestre de capella de la catedral de Vic, Miquel Rovira; animen la comissió que es porti l'orfeó, ja que les condicions per a la contracta són avantatjoses i no cal pagar-los totes les despeses dels viatges i l'allotjament. També manifesten que la població estaria disposada a col·laborar econòmicament i a allotjar les senyoretes i els al·lots a cases particulars, fins i tot cases de famílies ben modestes.

A final del mes de juliol encara s'insisteix en la gran oportunitat i conveniència de portar a Eivissa l'Orfeó Vigatà, tenint en compte la bona disposició d'aquesta massa coral de pagar-se part de les despeses del viatge i estada a Eivissa, i la bona disposició de la gent modesta de la ciutat, donant per descomptat que les persones adinerades col·laborarien. També es demana l'ajut de la gent de tots els pobles de l'illa.

A Vic, l'entusiasme dels membres de l'Orfeó és manifest, i molts particulars volen afegir-se a la visita (més de 300 persones s'inscrivieren), però la notícia de la dificultat d'allotjament a Eivissa els fa desistir. S'encarrega el viatge a l'agència "Internacional Express". Les dates previstes d'actuació a Eivissa són, finalment, per Sant Ciriac.

A la fi, les gestions del sacerdot Rafel Oliver i del regidor Domingo Viñets, donen els fruits esperats i comencen a fer-se públiques les llistes de donants: Senyor Bisbe, Ignasi Wallis, Vicent Pereyra, Marià Riquer Wallis, Josep Servat, Joan Verdera Mayans, Abel

Matutes, el sacerdot Rafel Oliver, Francesc Medina, Vicent Tur Bonet, Manuel Verdera, Bartomeu Mari Mayans, Josep Tarrés, Cèsar Puget, Rosaura Tur, Domingo Viñets, el canonge Isidor Macabich, Amadeu Colom, el vicari general Vicent Serra, el sacerdot A. Montalt, el degà Bartomeu Ribas, el comandant militar Salvador Mena, Antoni Palau Tur, Martí Guasp, Àngel Prats, el notari Josep Sáez, Andreu Tuells, Pilar Wallis vídua de Tur, el capità d'infanteria Josep Juan, el notari Joan Bauzá, el metge Guasch, Eudòxia Villangómez, Enric Ramon, Josepa Tur vídua de Llobet, el sacerdot Vicent Buñi, Robert Pereyra, Joan Ticoulat, germans Molina, Josep Zornoza, el fuster Bartomeu Torres, el general de brigada Fulgenci Fernández, Josep Boned Serra, Catalina Riera vídua de Pijoan, Joan Mayans Escanellas, Francesc Mari Tur, Vicent Serra Tur, Joaquim Cirer Chorat, Bartomeu de Roselló, Antoni Ferrer, Josefina Fornés, Ramon Losada, Manuel Escandell, Miquel Riquer Wallis, els sacerdots Josep Ferrer i Joan Escandell, Josep Fernández Nieto, el mossèn timer de Sant Rafel Josep Ramon, el coadjutor de Sant Rafel Antoni Costa, Josep Tur Nieto, el metge Antoni Serra, Ferran Palerm, el capità retirat Antoni Riera, el regent de Sant Antoni Bartomeu Ribas, el capeller Joan Bonet, Francesc Boned Planells, els advocats Vicent Tur Colomar i Vicent Tur Lavilla, Càndid Llobart, Josep Riera Escandell, el farmacèutic Joan Tur, el mossèn timer de Sant Miquel Bartomeu Guasch, el coadjutor de Sant Miquel Josep Escandell, el mossèn timer de Jesús Vicent Ferrer, el coadjutor de Jesús Marià Ferrer, el mossèn timer de Santa Gertrudis Antoni Cardona, el coadjutor de Santa Gertrudis Antoni Roig, el propietari Ramon Palau, l'Ajuntament de Sant Joan, Josepa Sánchez vídua de Riera, els canonges Andreu Clapés i Joan Planells, el mossèn timer i el coadjutor de Sant Carles, el mossèn timer i els feligresos de Sant Agustí, Joan Ferrer Hernández, Joan Torres Joan, Ernest Hernández, Enric Fajarnés Ramon, els senyors Torres i Ribes, Josep Viñas, Miquel Roig,

Miquel Guerra, Manuel Barrado, l'oficial de correus Josep Tur, Bernat Gotarredona, Joan Mari, Francesc Llobet, Josep Castelló Mari, la parròquia del Pilar de la Mola, el coadjutor de Sant Antoni Miquel Riera, Eduard Sancho, Pere Caldentey, Francesc Tur Cardona, el secretari de Sanitat Antoni Roig, Josep Ferrer Sala, Maria Viñas vídua d'Acebo, el mossèn timer de Sant Llorenç, el regent mossèn timer i el coadjutor de Sant Jordi, el sacerdot Josep Cardona, el capellà major de l'exèrcit Antoni Riera, Antoni Juan Boned, Bartomeu R. Capmany, B. Ferrer Escandell, Joaquim Gadea, Josep Costa Torres, Joan Riera Boned, Antoni Pomar Torres, Miquel Mari Torres, Sebastià i Josep Vidal, Antoni Escubós, els beneficiats Manuel Curtoys, Josep Riera i Josep Serra. De la parròquia de Sant Josep hi contribuïren el mossèn timer Vicent Planells, l'alcalde Francesc Mari, Francesc Prats Ferrer, Josep Prats Ferrer, Francesc Mari Sala, la mestra Antònia Pagès, Josep Tur Prats, Josep Ribas Tur, Josep Ribas Ribas Ribas, Josep Tur Tur, Josep Tur Ribas, Josep Ribas Mari i Pere Escanelles Sunyer. Joan Mari Bonet, Gabriel Salas, Tomàs Monfort, Francesc Redolat, la penya del cafè de Joan Garroves, Joan Ros Torres, el sacerdot Francesc Planells, Marià Torres Riera, l'alferes Joan Torres Prats, Francesc Mayans Torres, Vicent Boned Riera, Joan Riera Pujol, Vicent Serra Torres, el pràctic Francesc Costa, Narcís Pujol Viñas, Pere Torres Escandell, Salvador Cardona Mari, Antoni Prats Tur, Vicent Juan Cardona, Bartomeu Juan Margalit, Maria Cardona Tur, Antoni Arabí "Maravilla", Joan Escandell Ferrer, el pintor Antoni Palau, Manuel Ramon, Domingo Riera, Josep Serra "Matar", Josep Serapio, Antoni Ferrer "Sants", el fuster Josep Costa, Assumpció Cirer vídua de Balanzat, Joan Tur Vidal, Albert Bielsa, Josep Escandell "Raïos", l'Ajuntament de Sant Antoni, Joan Prats Colomar, Carles Roman, Joan Llobet Gil, Antoni Calbet, Francesca Tur, Bernat Tur Puget, Joan Pomar, Vicenta Ferrer vídua de Roman, el mossèn timer de Sant Francesc de ses Salines, el mossèn timer de

L'Orfeó Vigatà
al palau
episcopal
d'Eivissa, amb
el bisbe Huix,
el 7 d'agost
de 1928.
(Foto: Arxiu
Històric de la
Ciutat de
Barcelona.)

Santa Eulària, l'Ajuntament de Santa Eulària, Josep Soriano, Catalina Mezquida vídua de Cardona, el mossènyer de Sant Mateu, Ramon Bonet, Josep Escandell, Antoni Cardona Riera de Sant Jordi, Josep Cardona Riera, Joan Tur Roig, Antoni Torres Serra, Josep Roselló "Garroves", Josep Burrut, Joan Torres "Caramunt", Joan Planells, Josep Ferrer Escandell, Pere Juan Moncada, el mossènyer de Sant Francesc de Formentera, Josep Hernández, la Societat Ebusus, la Tertúlia del cafè Mariano Ribas, Manuel Garcías Terrasa, Francesc Boned Serra, M. LL. O., Vicent Planells, Lluc Ramon, Frederic Barlet, l'ajudant de marina Rafel Merita, la societat "Juventud Ibicenca", Carles Mayans, Joan Tur Juan, Vicent Torres "Manyà", Casino de Ibiza, penya Cafè Espanyol, el coadjutor de Santa Eulària Marià Roig, el canonge Rafel Juan, el mossènyer de Sant Vicent de sa Cala Vicent Serra Ferrer, els mossènyers de Sant Joan i Santa Agnès i Joan Tur de Montis. També hi figuren persones que no es varen voler donar a conèixer i fir-

maren amb inicials o noms com "Fulano", "Mengano" o "Zutano".

La recaptació total de donatius fou de 2.523,75 pessetes, les quals no foren suficients, ja que s'havia anunciat que, si la recaptació era elevada, el concert previst al Teatre Pereyra seria gratuït. Finalment, el concert s'hagué de fer pagant.

Com es pot veure, es va aconseguir fer afluir la bossa a quasi tothom, col·laborant, des de 75 cèntims el que menys fins a 100 pessetes el que més, persones modestes i riques, capellans, militars, tota mena de professions liberals i tot aquell que, de bona gana o per obligació, hi va voler participar.

Les senyoretes i els al·lots de l'Orfeó Vigatà s'allotjaven a les cases de l'alferes d'infanteria Joan Torres Prats (1 infant), Maria Tur vídua d'Hernández (1 senyoreta), Robert Pereyra (1 senyoreta), Joan Mayans Escanellas (1 infant), Vicent Tur Boned (1 infant), Marià Ribas (1 infant), Enric Ramon (1 infant), Pilar Wallis (1 senyoreta), Vicent Pereyra (2 infants), vídua de Pijoan

(1 senyoreta), comandant Juli Mestre (dues senyoretes), Miquel Riquer Wallis (1 senyoreta), Càndid Llompart (1 senyoreta), l'advocat Vicent Tur Colomar (1 senyoreta), Francesc Vilàs (1 senyoreta), Jaume Sastre (1 senyoreta), Antoni Sala (1 senyoreta), Joan Matutes González (1 infant), Pere Tur Tur (1 senyoreta), Francesc Guasch "Mosson" (1 senyoreta), Josep Buñi (1 senyoreta), el capità Antoni Planells (1 senyoreta), Catalina Cardona de ca na Serra (1 senyoreta), Miquel Juan Colomar (1 senyoreta), Francesc Escanellas (1 senyoreta), el matrimoni Josep Torres i Maria Álvarez (1 senyoreta), Joan Riera Bonet (1 senyoreta), Josepa Torres Marí (1 senyoreta), Joan Marí Planells (1 senyoreta), Joan Tur Bonet (1 senyoreta).

El dia 5 d'agost, l'Orfeó Vigatà arribava a Palma de Mallorca. A la capital de la província es lamenta no poder escoltar-lo, ja que havia de sortir cap a Eivissa. L'Orfeó Vigatà va saludar el públic i les autoritats que anaren a rebre'l. Es feren una fotografia a la plaça Major i poc després sortien amb vaixell cap a les Pitiüses.

L'Orfeó Vigatà arribà al port d'Eivissa a les 5,30 de la tarda del dia 6 d'agost de 1928, festa de Sant Salvador, amb el vaixell Balear, que anava tot embanderat. Una disparada de coets n'anuncià l'arribada i una gran gentada, amb l'alcalde de Vila i la banda de música al front, els esperava. Així com el vaixell es va acostant al moll, la banda comença a sonar i l'orfeó, onejant la seua senyera, canta una cançó de joventut enmig d'un eixorador i delirant aplaudiment. Quan baixa l'orfeó, els vives i les aclamacions incessants de la multitud es mesclen amb les notes musicals. Una vegada desembarcats, es dirigeixen a l'ajuntament, enmig d'arcs de triomf a la Carrossa, on l'alcalde Eugeni Bonet els dirigeix unes paraules de benvinguda. L'orfeó aprofita aquest moment per cantar la popular "Sardana de les monges". Acabada la recepció, es dirigeixen al palau episcopal, on els rebé el bisbe Huix.

A la nit assistiren al port a una revetlla marítima en què petites embarcacions, plenes de llumetes, portaven cartells que deien "Visca Vic" i "Visca l'Orfeó Vigatà". Durant les regates, l'orfeó improvisà una petita actuació.

El dia 7 al matí, l'orfeó assistí a la missa de pontifical a la catedral, i cantà la "Missa de pontifical" de Perosi. No cal dir que el temple era ple de gom a gom. A la tarda anaren al palau episcopal per assistir a l'entronització del Sagrat Cor de Jesús i oferir un concert al bisbe. Acabat l'acte, actuaren a la plaça de la catedral cantant una sardana. El bisbe els convidà a galetes i cava.

A la nit, es celebra l'esperat concert al Teatre Pereyra, que durà més de tres hores, amb obres de Saint-Saëns, Victoria, Palestrina, Pedrell i Millet. Presidia l'acte l'alcalde Eugeni Bonet. En el primer intermedí, l'alcalde, acompanyat dels regidors Vilàs, Viñets i Mayans, va posar a la senyera de l'orfeó un llaç amb els colors de la bandera eivissenca, regal de l'Ajuntament, pronunciant un petit discurs que fou contestat pel director de l'orfeó, Mossèn Miquel Rovira. El públic, dret, aplaudí l'emocionant escena.

No cal dir que el concert fou un apoteòsic èxit artístic i social.

El dia 8 d'agost, festivitat de Sant Ciriac, l'orfeó assistí als actes de la festa de la Conquesta, amb l'acostumada processó cívico-religiosa, i a la missa de mig pontifical, que va oficiar el vicari general Vicent Serra, en presència del bisbe i de les autoritats, on va cantar la "Missa del Roser" del mestre Romeu.

A la tarda, va tenir lloc la tradicional berenada, a la qual assistí l'orfeó juntament amb la Banda Municipal de Música. Els membres de l'orfeó ballaren sardanes acompanyats per la banda que dirigia en aquell temps el català Florenci Durany Grau. Al solpost tots tornaren a Vila amb la tradicional cercavila de la banda.

Poc després es desenvolupà la revetlla al passeig de s'Alamera. Actuaren la banda i l'orfeó i finalitzà la festa amb un castell de focs artificials que realitzà el piròtecnic Cardona.

Acabats els focs, l'orfeó es dirigí al port per sortir amb el vapor Mahón cap a Barcelona a les dotze de la nit, sortida que havia estat ajornada més de vuit hores amb el permís del governador i el consentiment de la Trasmediterrànea perquè l'orfeó pogués actuar tot el dia 8.

Al port hi va acudir tot Eivissa, inclòs el bisbe Huix. Mentre el vapor s'allunyava, l'orfeó cantà la "Salve Regina" i exclamà "Visca Eivissa!".

Per cert, la liquidació de comptes per a l'Orfeó Vigatà fou la següent:

-Venda de localitats	677,00 PTA
-Despeses	131,85 PTA
Total	495,15 PTA
-Donatius per a l'Orfeó Vigatà ...	2.523,75 PTA
-Líquid de la funció al Teatre Pereyra...	495,15 PTA
Suma	3.018,90 PTA

El sobrant de 18,90 pessetes, la comissió acordà entregar-lo a la Creu Roja per al raigs X.

Al voltant d'aquestes dates hi va haver a Eivissa notícies interessants:

El mateix dia 8 d'agost al matí, el músic i antic professor del col·legi d'ensenyament secundari Joan Mayans Marí rebé un homenatge per la seua llarga trajectòria de professor, promogut per antics alumnes i al qual s'adheriren totes les institucions de l'illa i diverses personalitats polítiques de l'època: es va descobrir una placa commemorativa a l'esmentat col·legi. També se sol·licità i obtingué la concessió de la medalla de bronze al Mèrit al Treball.

Poc abans d'aquest acte, l'ajuntament proclamà Fill Il·lustre de la Ciutat Antoni Palau i Mesa, i col·locà el seu quadre al saló de Plens.

Joan Gamisans havia arribat una vegada més a Eivissa per passar l'estiu; durant la temporada havia obtingut un gran èxit per Espanya amb la seua òpera espanyola *Las flores*, sobre un text dels germans Álvarez Quintero. També havia arribat aquests dies Josep Costa "Picarol".

És de suposar que assistiren als actes de l'orfeó.

Els compositors i musicòlegs mallorquins Baltasar Samper i J. Morey havien arribat a Eivissa per recollir material per a l'*Obra del Cançoner Popular Català*. Setanta anys després encara no s'ha publicat, però està a punt d'editar-se, en haver-se solucionat problemes legals. També Rigobert Soler estava preparant la visita a Eivissa dels compositors Joan Vert i Reveriano Soutullo per escriure l'obra *Ibiza*.

En un solar entre el passeig de Vara de Rey i el carrer de Bartomeu Vicent Ramon, propietat de Josep Serra i Vicent Ripoll, en Pep Matar havia obert aquells dies un lloc d'espectacles d'estiu anomenat "Ba-ta-clan", amb cabuda per a unes 600 persones i proveït de bar; les atraccions eren: "Bibi and Cold-Cream", amb les seues excentricitats musicals, les "Hermanas López", amb les seues creacions, "Rosita", amb el seu esborronador xarleston, i "Juanita", amb els seus tangos. ■